

С. В. Бондарчук, студент

Науковий керівник: **О. О. Сидоренко**, канд. екон. наук, доцент, доцент кафедри бухгалтерського обліку, оподаткування та аудиту

Чернігівський національний технологічний університет, м. Чернігів, Україна

ОРГАНІЗАЦІЯ ОБЛІКУ ТА АНАЛІЗ ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ ЯК ЗАСОБИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ

Ключові слова: фінансовий результат, прибуток, збиток, доходи, витрати, аналіз фінансових результатів.

У процесі діяльності й розвитку у будь-якого підприємства України виникають проблеми щодо регулювання витрат і доходів, визначення фінансових результатів та відображення їх у обліку. Саме стрімкий розвиток економіки вимагає від управлінського персоналу прийняття оперативних та правильних рішень стосовно питань управління витратами й доходами. Тому для вирішення цього кола питань необхідно створити високоефективну систему обліку та аналізу витрат і доходів, визначення прибутку (збитку), яка буде сприяти надходженню та обробці необхідної інформації для управлінського персоналу, яке, у свою чергу, прагне підвищити ефективність діяльності підприємства.

Початок підприємницької діяльності має на меті одержання позитивного фінансового результату. Він залежить не тільки від правильного вибору виду діяльності, організації виробництва, збуту продукції, а й від організації облікового процесу та обраної облікової політики підприємства [1].

Проблеми обліку фінансових результатів у сучасних умовах розглядаються у працях вітчизняних учених М. Т. Білухи, М. Я. Дем'яненка, П. І. Гайдуцького, П. М. Гарасима, Г. Г. Кірейцева, М. В. Кужельного, В. Г. Лінника, Ю. І. Осадчого, В. М. Пархоменка, М. С. Пушкаря, П. Т. Саблука, В. Г. Швеця, О. М. Шпичака та інших. Питання аналізу фінансових результатів досліджували Ф. Ф. Бутинець, С. Ф. Голов, В. Єфименко, С. Я. Зубілевич, О. А. Петрик, О. Ю. Редько, В. В. Сопко [1].

Незважаючи на те, що принципи, організація й методика обліку фінансових результатів, порядок формування облікової політики підприємств України відповідають міжнародним стандартам фінансової звітності, все ж існують певні невідповідності в окремих концептуальних підходах щодо їх визнання [2].

На сьогодні залишаються неврегульованими багато питань обліку фінансових результатів. Недостатньо уваги приділено обґрунтуванню методичних принципів, згідно з якими визначаються такі категорії, як прибуток і збиток. Серйозного вдосконалення потребує існуюча класифікація фінансових результатів для забезпечення користувачів оперативною та достовірною інформацією. Уточнення потребує діючий порядок визначення фінансових результатів. Наукової проблеми з визначенням фінансових результатів, на перший погляд, не існує. Всім давно відомо, що метою бізнесу, або ж підприємництва є прибуток (на практиці це може бути й збиток). Однак трактування цих понять як категорій у економічній теорії в законодавчих і нормативних документах (зокрема стандартах бухгалтерського обліку), навчальній та науковій літературі дається різне [1].

Слід наголосити, що фінансові результати посідають центральне місце в системі управління підприємством. Це важлива й водночас дуже складна як економічна, так і обліково-аналітична категорія. Зміст поняття «фінансовий результат» виражається в категоріях «прибуток» і «збиток», які є протилежними за змістом, але порядок їх формування єдиний. Застосування принципу нарахування та відповідності доходів і витрат передбачає формування фінансових результатів методом їх порівняння [3].

Дуже важливим є те, що ефективність діяльності підприємства багато в чому залежить від того, наскільки швидко і правильно воно орієнтується у ринкових відносинах. З цього випливає, що аналіз фінансових результатів набуває при цьому особливої важливості і необхідності, адже умовою життєдіяльності підприємства й основою його ефективного розвитку на конкурентному ринку є стабільність. Позитивний результат, а саме прибуток, який є основним власним джерелом формування фінансових ресурсів, забезпечує цю саму стабільність суб'єкта господарювання, його поточну діяльність та подальший розвиток [4].

Під аналізом фінансових результатів діяльності підприємства розуміємо сукупність скоординованих дій щодо вивчення і визначення результатів роботи підприємства за певний період, з метою визначення ступеня ефективності використання всіх ресурсів, виявлення можливих недоліків в управлінні та надання необхідної інформації для управлінського персоналу з метою підвищення ефективності діяльності підприємства.

Першочерговими завданнями аналізу фінансових результатів, завдяки яким досягається його головна мета, є:

- оцінка динаміки абсолютних показників фінансових результатів (прибутку і рентабельності);
- визначення напряму і розміру впливу окремих факторів на суму прибутку та рівень рентабельності;
- виявлення та оцінка можливих резервів зростання прибутку й рентабельності;
- розробка заходів щодо використання виявлених резервів [5].

Джерелами аналітичної інформації для аналізу фінансових результатів діяльності підприємств є фінансовий план, бізнес-план, дані бухгалтерського обліку за розрахунками результатів діяльності, показники фінансової звітності ф.№1 «Баланс», ф.№2 «Звіт про фінансові результати», ф.№3 «Звіт про рух грошових коштів», ф.№4 «Звіт про власний капітал», ф.№5 «Примітки до річної фінансової звітності», дані статистичної звітності, показники внутрішньої управлінської звітності.

Основними методами аналізу фінансових результатів об'єкта дослідження є:

- горизонтальний аналіз – дослідження змін кожного показника за поточний період, що аналізується;
- вертикальний аналіз показників – дослідження структури відповідних показників і їх змін;
- трендовий аналіз – дослідження в загальному вигляді динаміки зміни показників фінансових результатів діяльності за звітний період [6].

Крім традиційних математично-статистичних методів дослідження фінансових результатів, науковці виокремлюють економічні методи, методи економічної кібернетики й оптимального програмування, методи дослідження операцій і теорії прийняття рішень. Для глибокої оцінки фінансових результатів та точнішого обґрунтування рекомендацій для покращення роботи підприємства також використовують CVP-аналіз і концепцію фінансового важеля [7].

Підводячи підсумки цієї роботи слід наголосити, що при розробці облікової політики підприємства слід враховувати наслідки обрання того чи іншого елемента методу облікової політики для фінансових результатів підприємства, тому що окремі з них дають можливість маніпулювати розміром прибутку, що призводить до недостовірності інформації.

Глибокий, якісний, своєчасний та об'єктивний аналіз фінансових результатів надасть важливу інформацію для управлінського персоналу щодо раціонального й ефективного використання матеріальних, трудових і фінансових ресурсів, основних фондів, усунення зайвих витрат. А враховуючи нестабільну економічну ситуацію в країні, можна сказати, що проведення якісного й глибокого аналізу фінансових результатів, оцінки їхньої ліквідності, платоспроможності і фінансової стійкості є дуже важливою й невід'ємною складовою підвищення ефективності діяльності підприємств. Саме від такого аналізу фінансових результатів напряму залежить правильність і ефективність управлінських рішень.

Список використаних джерел: 1. Ратушна О. П. Вплив елементів облікової політики на фінансові результати / О. П. Ратушна // Зб. наук. праць ЧДТУ. Серія: Економічні науки. – 2012. – Вип. 30. – Ч. 2. – 208. 2. Білецька Н.П. Організація та методика обліку фінансових результатів підприємницької діяльності / Н. П. Білецька, М. М. Боднар // Науковий вісник. – 2008. – № 18.1. – С. 162–169. 3. Грабовецький Б. Є. Фінансовий аналіз та звітність : навч. посіб. / Б. Є. Грабовецький, І. В. Шварц. – Вінниця : ВНТУ, 2011. – 281 с. 4. Череп О. Г. Особливості аналізу фінансового стану підприємств з метою запобігання їх неплатоспроможності / О. Г. Череп, А. І. Падалко // Економічний простір. – 2011. – № 47. – С. 293–299. 5. Лахтіонова Л. А. Фінансовий аналіз суб'єктів господарювання : монографія / Л. А. Лахтіонова. – К. : КНЕУ, 2001. – 387 с. 6. Крамаренко Г. О. Фінансовий аналіз : підручник / Г. О. Крамаренко, О. Є. Чорна. – К. : Центр учбової літератури, 2008. – 392 с. 7. Яріш П. М. Методи проведення аналізу фінансових результатів діяльності організацій / П. М. Яріш, Ю. В. Касьянова // Управління розвитком. – 2013. – № 4 (144). – С. 159–162.